

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
_____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри журналістики та мовної комунікації
протокол № 11 від 09 травня 2023 р.
В.о. завідувача кафедри
Марина НАВАЛЬНА

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП 06 «Журналістика»
Світлана ХАРЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Культура ефірного мовлення»

Спеціальність — 061 “Журналістика”

Освітня програма 06 “Журналістика”

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: професор кафедри журналістики та мовної комунікації
Цимбал Тетяна

1. Опис навчальної дисципліни «Культура ефірного мовлення»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень.	
Спеціальність	061Журналістика
ОС	бакалавр
Характеристика навчальної дисципліни.	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість змістовних модулів	2
Форма контролю	Іспит (2семестр , 1 курс)
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання.	
	денна форма навчання
Рік підготовки	1
Семестр	II
Лекції	30
Практичні, семінарські завдання	30
Самостійна робота	60 год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання :	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: Засвоєння студентами теоретичних знань і практичних навичок з культури ефірної мови, а саме: ознайомлення студентів з характерними особливостями слова в ефірі, місцем усного слова в системі зображально-виражальних засобів документального журналістського аудіо-візуального твору, мовно-стилістичними особливостями ефірного повідомлення, мовленнєвої культури і стилю у створенні аудіо-візуального образу журналіста-комунікатора (ведучого) на екрані і в ефірі радіо, з логічними і психологічними аспектами виступу перед мікрофоном і в кадрі, жанрово-психологічними особливостями персоніфікованого повідомлення.

Завдання курсу:

- ознайомити із засобами виразності, притаманними ефірному документальному журналістському твору,
- навчити методам подання інформації,
- проаналізувати мовно-стилістичні особливості ефірного слова,
- охарактеризувати співвідношення слова і зображення у журналістському екранному творі,
- розкрити мовні характеристики ефірних інформаційних повідомлень,
- виявити функції, обов'язки та характер творчої діяльності журналіста при створенні ефірного повідомлення.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- мову екрану: зображально-виражальні засоби створення екранного твору (кадр, план, ракурс), види зйомок, різновиди монтажу, спецефекти,
- способи сучасної комунікації, що застосовуються в аудіо-візуальних форматах (скайп, телефон-гібрид, телесуфлер, тощо),
- мовну стилістику ефірного повідомлення, що відповідає законам живої усної мови, -
- закони композиції усного виступу, -
- моделі викладу інформаційного повідомлення, -
- способи верстки інформаційних випусків новин, -
- функції та обов'язки ведучого новин та репортера.

Вміти:

- редагувати друковане повідомлення для усного викладу в ефірі,
- написати текст усного інформаційного повідомлення,
- зробити верстку випуску новин, -
- написати закадровий текст для відео-сюжету,
- відзняти, змонтувати і озвучити інформаційний відео-сюжет
- провести в ефірі випуск новин.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально- комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 02. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 03. Здатність до пошуку, аналізу і редагування інформації з різних джерел.
- ЗК 04. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 05. Здатність формувати новинний контент
- ЗК 06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 07. Здатність планувати час та управляти ним.
- ЗК 08. Вміння виявляти та вирішувати проблеми.
- ЗК 09. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

- СК 01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з інформаційних комунікацій, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень в інноваційній та/або творчо-виробничій діяльності.
- СК 02. Здатність критично осмислювати проблеми у професійній діяльності.
- СК 03. Здатність виконувати складні завдання і вирішувати складні проблеми, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної чи недостатньої інформації та суперечливих вимог.
- СК 04. Здатність проводити аналітично-пошукову роботу у галузі інформаційних комунікацій.
- СК 05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
- СК 06. Здатність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах творчо-виробничої діяльності, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- СК 07. Здатність показувати свою відповідальність за розвиток професійного знання і практик та давати оцінку стратегічному розвитку команди.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПР01 Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань
- ПР02 Виконувати пошук, аналіз, редагування інформації з різних джерел
- ПР03 Застосовувати знання із сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного ефірного продукту
- ПР04 Оцінювати свій інформаційний продукт, створений самостійно або з колегами, та давати оцінку чужому інформаційному продукту
- ПР05 Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

- ПР06 Планувати свою діяльність та діяльність творчо-виробничого колективу з урахуванням творчої мети, матеріально-технічного забезпечення та передбачуваних ризиків
- ПР07 Координувати виконання особистого завдання з завданнями колег
- ПР08 Виокремлювати у інформаційному потоці факти, події явища, про які бракує знань і знаходити способи та джерела здобування тих знань
- ПР09 Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей, професійних досягнень
- ПР10 Працювати на спільний результат розумючи обов'язки та відповідальності всіх членів творчо-виробничого колективу
- ПР11 Планувати свою роботу та співпрацю з колегами спрямовану на створення інформаційного ефективного медіапродукту.
- ПР12 Застосовувати логічні та психологічні аспекти ефірного виступу в кадрі та біля мікрофону
- ПР13 Володіти методами викладу новини та верстати інформаційний випуск новин
- ПР14 Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт, зважаючи на положення та методи соціальнокомунікативних наук
- ПР15 Створювати грамотний інформаційний ефірний медіапродукт з урахуванням інтересів аудиторії та каналу розповсюдження

3. Програма та структура навчальної дисципліни “Культура ефірного мовлення” для повного терміну денної форми навчання.

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин денна форма					
	усього	У тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. Характер і специфічні особливості аудіо-візуальної творчості журналіста.						
Тема 1. Творчість журналіста в аудіо-візуальні ЗМІ.	16	4	4	—	—	8
Тема 2. Взаємозв'язок і співвідношення слова і зображення у створенні екранного образу в документальному журналістському творі.	13	4	2	—	—	7
Тема 3. Персоніфікація ефірного повідомлення.	14	5	2	—	—	7

Разом за змістовним модулем 1	43	13	8	—	—	22
Змістовний модуль 2. Ефірний виступ як метод донесення інформації. Логічні і психологічні аспекти та психологічні настанови виступу в аудіо-візуальних медіа.						
Тема 4. Ефірний виступ як метод донесення інформації.	16	4	4	—	—	8
Тема 5. Логічні та психологічні аспекти ефірного виступу.	15	4	4	—	—	7
Тема 6. Невербальні засоби виразності. Прийоми та психологічні настанови виступу в телерадіоефірі.	18	4	6	—	—	8
Тема 7. Усне інформаційне повідомлення як різновид ефірного виступу. Мова і стиль новин. Методики викладу новини.	28	5	8	—	—	15
Разом за змістовним модулем 2	77	17	22	—	—	38
Усього годин	120	30	30	—	—	60

4.Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аудіо-візуальні ЗМІ як вид журналістської творчості.	4
2	Взаємозв'язок і співвідношення слова і зображення у створенні екранного образу в документальному журналістському творі.	4
3	Персоніфікація ефірного повідомлення.	5
4	Ефірний виступ як метод донесення інформації.	4
5	Логічні та психологічні аспекти виступу в ефірі.	4
6	невербальні засоби виразності. Прийоми та психологічні настанови ефірного виступу.	5
7	Усне інформаційне повідомлення як різновид ефірного виступу. Мова і стиль новин. Методики викладу новини.	5
	Разом	30

5. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мова екрану — сукупність технічних прийомів та зображально-виражальних засобів.	4
2	Відмінність звичних функцій слова і його призначення в ефірному контексті від слова в друкованих ЗМІ.	4
3	Журналістські спеціалізації на Р та ТБ. Вимоги до мовної стилістики та іміджу ведучого залежно від жанру мовлення.	5
4	Зміст і значення основних частин композиції. Складники дієвості виступу.	4
5	Вибір теми. Взаємозв'язок мети логічної побудови і стилю ефірного виступу.	4
6	Невербальні засоби виразності і психологічні настанови для дієвості та ефективності усного ефірного виступу.	4
7	Мовно-стильові характеристики інформаційного повідомлення. Моделі викладу новини.	5
	Разом	30

6. Теми лабораторних занять. Згідно з програмою не передбачено.

7. Теми самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мова екрану (кадр, план, ракурс, тревелінг). Відеозамальовка. Відеоспостереження.	6
2	Мовно-стилістичні особливості ефірних програм радіо і телебачення різних жанрів, обумовлені характером комунікації. Аналіз і характеристика. Аудіозапис інформаційного повідомлення.	6
3	Вплив і взаємозв'язок зорового образу і усного слова. Закадрове авторське слово.	6
4	Об'єктивні і суб'єктивні умови успішного виступу в ефірі. Персоніфікація- суттєва відмінність ефірного мовлення. Перегляд і аналіз мовної стилістики та іміджу журналіста- ведучого програм різних жанрів ефірного мовлення.	6
5	Інформаційне повідомлення. Моделі викладу новини.	10

6	Ефірний виступ як метод донесення інформації. Однобічний і камерний характер комунікації з радіотелеаудиторією. Паралінгвістичні складові майстерності публіцистичного виступу в ефірі.	6
7	Композиційні частини виступу, їх мета і значення, співвідношення структурних складників виступу.	6
8	Підготовка до ефірного виступу. Основні риторичні операції. Логічний аналіз текстів.	8
9	Невербальні засоби виразності. Психологічні настанови. Логічні і психологічні аспекти ефірного виступу.	6
	Разом	60

8.Зразки контрольних питань, комплекти тестів зля визначення рівня засвоєння знань студентами.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З КУРСУ “КУЛЬТУРА ЕФІРНОГО МОВЛЕННЯ”

1. Що таке зображально-виражальні засоби ефірного повідомлення?
2. Що ми називаємо мовою екрану?
3. Що таке кадр?
4. Що таке план зображення?
5. Що таке ракурс?
6. Які існують способи зйомки в русі?
7. Які існують способи монтування?
8. Що таке художній (творчий) монтаж і які його види ви знаєте?
9. Які бувають плани зображення?
10. Який існує взаємозв'язок із співвідношення слова і зображення у створенні аудіо-візуального журналістського твору?
11. Чим відрізняється ефірне слово від друкованого?
12. Яке слово ми називаємо персоніфікованим?
13. Чим обумовлений особливий характер слова з екрану?
14. Які характерні особливості екранного публіцистичного слова на телебаченні та в інтернет-ресурсах?
15. Для яких ЗМІ характерна описова функція слова?
16. В яких випадках телевізійне зображення не потребує підсилення словом?
17. Чим підтверджується орієнтованість телеглядача на слово?
18. Чи може бути ТБ продукт без слів? Якщо так, то який саме?

19. В чому суть якісно нової драматургії, притаманної саме ТБ? Що є основою цієї якісно нової драматургії і як пов'язано це з мистецтвом слова?
20. Які характерні особливості ефірного слова, зверненого до слухача і глядача?
21. Чому ефірному слову притаманні одночасно інтимність і публіцистичність?
22. Що таке персоніфіковане повідомлення?
23. Як персоніфікація впливає на престиж журналіста і довіру до нього?
24. В якому засобі масової інформації явище персоніфікації є найбільш виразним?
25. Назвіть професійні риси ведучого новин.
26. Чому від ведучого новин вимагається чітка дикція, гарний голос, точна інтонація?
27. Якими є мовні стандарти професійного ведучого інформаційної програми?
28. Як ведучий новин готується до ефіру?
29. Що входить в обов'язки репортера?
30. Що для репортера означає бути візуальною частиною зображення?
31. Що таке Stand-up. Особливості мови і темпоритму.
32. Як співвідносяться слово і зображення в інформаційному сюжеті?
33. Яка різниця між американською і британською манерами подачі новин. Порівняйте з манерою вітчизняних ведучих.
34. Що на вашу думку відрізняє мовну стилістику газетної замітки, повідомлення в радіоефірі і усне повідомлення в телевізійних новинах.
35. Як ви розумієте виступ у кадрі як метод донесення інформації?
36. Які існують різновиди журналістських екранних виступів?
37. Кого на телебаченні називають виступаючим?
38. В чому полягає особливість ефірного виступу з огляду на спосіб комунікації?
39. Яким вимогам має відповідати особа, що виступає перед телевізійною аудиторією?
40. В чому полягає драматургія екранного монологу?
41. Яким має бути текст і мовленнєвий стиль ефірного виступу і чому?
42. Що таке діалогічний монолог?
43. Чим виправдана поява на екрані журналіста?
44. Назвіть умови успішного ефірного виступу.
45. В чому полягає соціальний аспект журналістської діяльності в масмедіа?

46. Які ви знаєте етапи підготовки до виступу?
47. Яке повідомлення є актуальним для аудиторії?
48. Що таке об'єктивність інформації?
49. Назвіть головні складові частини композиції публічного виступу, визначте зміст і завдання кожної складової.
50. Чому ефірний промовець має звертатись до аудиторії від свого імені?
51. Яким чином досягається психологічний фактор особистого впливу журналіста-комунікатора на аудиторію?
52. Як готуватись до публічного виступу?
53. Які існують об'єктивні і суб'єктивні причини стильового різноманіття виступу перед мікрофоном радіо чи камерою телебачення?
54. Чи може виступ одночасно переслідувати сполучення цілей?
55. Яка різниця між мовою екрану і екранним мовленням?
56. Що таке мова екрану?
57. Що входить до системи зображально-виражальних засобів екранного повідомлення?
58. Слово в системі зображально-виражальних засобів інформаційного екранного повідомлення.
59. Які характерні особливості екранного слова на телебаченні (в інтернет ресурсах)?
60. Чим вирізняється слово в екранних інформаційних програмах?
61. Чим обумовлений особливий характер слова з екрану?
62. На які запитання відповідає журналіст в новинному повідомленні?
63. Чим характерна мова і стиль екранного інформаційного повідомлення?
64. Назвіть необхідні передумови успішного аудіювання текстів?
65. За рахунок чого усне екранне повідомлення краще сприймається?
66. Які існують основні види конфліктів в новинах?
67. Яке повідомлення вважається новиною?
68. Назвіть основні характерні риси новин.
69. Яке повідомлення вважається актуальним?
70. Що таке збалансованість інформації?
71. Що таке green package і яке його призначення?
72. Які існують методи викладу новин?
73. В чому полягає метод Поля Вайта?
74. Як викладається новина на одну тему?
75. Як викладається новина, що об'єднує кілька тем?
76. Який спосіб викладу подієвої новини?

77. Чи можна викласти новину за допомогою цитування і як це зробити?
78. З чого починається підготовка до виступу?
79. Які існують критерії до визначення теми?
80. Що таке актуальність теми?
81. Що є підставою для суджень, стверджень і узагальнень?
82. Чим у виступі може бути факт?
83. Що означає об'єктивність інформації?
84. З яких частин складається композиція виступу?
85. Чому телевиступаючий має звертатися від свого імені?
86. Які вимоги до зовнішності і жестикуляції виступаючого висуває характер телевізійної комунікації?
87. Яка психологічна настанова допомагає досягти фактору особистого впливу на телеаудиторію і кожного глядача?
88. Який спосіб спілкування (манера говорити) є ознакою телевізійної мовленнєвої культури и майстерності?
89. Як знайти точну інтонацію повідомлення?
90. Що таке «стрічка бачення»?
91. Які психологічні аспекти допомагають створити емоційну змістовність екранного виступу?

Тестові завдання

1. Що таке мова екрану?
 - а) сукупність зображально-виражальних засобів створення екранного твору;
 - б) мова, якою ведеться мовлення на каналі;
 - в) сукупність мовно-стилістичних характеристик жанрів тележурналістики;
 - г) одяг каналу: дизайн студії, інфографіка, титрування, тощо;
2. Яка різниця між кадром і планом зображення
 - а) кадр – частина простору, обмежена рамками екрану, план – масштаб зображення у кадрі;
 - б) це тотожні поняття;
 - в) кадр – зображення людини, план – зображення природи та інтер'єру;
 - г) план – деталь зображення в кадрі;
3. Як називається масштаб зображення в кадрі?

- а) спецефект;
- б) план;
- в) ракурс;
- г) фокус;

4. Численність точок зору, позицій, поглядів, повнота і правильне співвідношення фактів в інформації називається :

5. Назвіть види монтажу:

- а) технічний, конструктивний, художній;
- б) загальний, конкретний, абстрактний ;
- в) зустрічний, перпендикулярний;
- г) траекторний, вибірковий;

6. Публіцистичний ефірний монолог, що завжди звернений до уявного глядача або слухача, передбачає умовний діалог думок. Через це його називають: -----монологом.

7. Що відрізняє мовленнєву стилістику газетної замітки, радіоповідомлення та усного повідомлення в телеефірі?

- а) ступінь персоніфікації;
- б) ступінь наближення до живої усної мови;
- в) і перше, і друге;

8. В текстах новин речення мають бути короткими, але їх іноді треба чергувати з довгими щоб уникнути :

- а) монотонності;
- б) повторів;
- в) перенасичення подробицями;
- г) порушення структури усної розповіді;

9. На які запитання відповідає журналіст в інформаційному повідомленні?

- а) хто зробив? що зробив? де? коли? як?
- б) хто зробив? що зробив? з якою метою?
- в) хто зробив? що зробив? чому? які можливі наслідки зробленого?

10. Яка різниця між американською і британською моделями подання новин?

- а) вони тотожні;
- б) американська модель пропонує зірку-ведучого, який веде і коментує новину, в британській моделі увага сконцентрована на самих новинах;
- в) в американській моделі ведучий також знімає сюжети випуску, в британській моделі роль ведучого обмежується коментарями до сюжетів;

11. Які існують види художнього монтажу?

- а) технічний і конструктивний ;
- б) кутовий, нижній, верхній;
- в) горизонтальний і вертикальний;
- г) паралельний ,асоціативний, перехресний;

12. Що на професійному слензі означає та для чого використовується green package?

- а) обов'язкова кінцева розважальна історія у випуску новин , що знімає емоційне напруження;
- б) дизайн студії у зеленому кольорі;
- в) непередбачена ситуація під час ефіру;
- г) повідомлення про чергову акцію екозахисників;

13. Чому від ведучого новин вимагається чітка дикція, гарний голос, точна інтонація.

- а) це головна програма а всіх каналах;
- б) через важливість інформації, велику глядацьку аудиторію та високий темпоритм;
- в) тому, що у нього висока зарплата;
- в) тому, що не на всіх каналах використовують сурдопереклад;

14. Що входить в обов'язки репортера?

- а) разом з оператором зібрати інформацію на місці події, переглянути і змонтувати відзнятий матеріал разом з оператором або інженером монтажу, написати і начитат текст під відео;
- б) разом з оператором зібрати інформацію на місці події, написати текст під відео;
- в) переглянути матеріал, відзнятий оператором і написати текст під відео;

15. Характерна для новин подія, в якій порушуються певні табу, яка містить заперечення правилам, це - -----

16. Що є підставою для суджень, стверджень ,узагальнень?

- а) факт;
- б) суб'єктивна думка журналіста;
- в) емоційне враження від події;
- г) політична оцінка експерта;

17. Як ведучий новин готується до ефіру?

- а) вичитує тексти сюжетів, редагує текстові підводки репортерів, знаходить усні повідомлення для випуску, готує собі автосуфлер;
- б) знаходить усні повідомлення , готує собі автосуфлер;
- в) переглядає весь текстовий матеріал випуску на автосуфлері в студії;

г) працює з стилістом;

18. Як співвідносяться слово зображення у відеосюжеті?

- а) слово репортера описує те, що бачить глядач;
- б) слово репортера доповнює відеоповідомлення інформацією, що залишилась за кадром ;
- в) вся вербальна інформація подається репортером у підводці для ведучого;
- г) текст репортера подається біжучим рядком;

19. Оперативність, подієвість, новинність, достовірність, конкретність - це найважливіші характеристики для : -----

20. Назвіть види конфліктів, що існують в інформаційній журналістиці.

- а) між людиною і людиною, між групами людей, між людиною і природою;
- б) між бажанням і необхідністю, між добром і злом;
- в) між любов'ю і ненавистю, між пристрастю та байдужестю;
- г) між освітою та невіглаством, між багатством та бідністю;

21. Яка існує модель викладу новини на одну тему?

- а) поставити головний факт на початку повідомлення і розмістити решту фактів за ступенем важливості;
- б) проаналізувати всі факти і вибрати один, який викласти в новині
- в) почати з якоїсь подробиці та викласти факти в довільному порядку;

22. В чому особливість викладу новини за методом Поля Вайта?

- а) шукати локонічний спосіб, щоб заволодіти увагою слухача / глядача;
- б) це – один з найстаріших методів викладу новини;
- в) її автор – директор відділу новин радіостанції “СІ –БІ –ЕС”;

23. Узгодьте відповідність цінностей професійних принципів у світових стандартах журналістики:

а) точність цінується більше за	1) сенсаційність
б) справедливість цінується більше за...	2) уміння подати матеріал
в) збалансованість цінується більше за...	3) оперативність

24. Від чого залежить актуальність ефірного виступу?

- а) від новинності та відповідності інтересам аудиторії ;
- б) від смаків найбільшої групи глядачів;
- в) від формату програми;
- г) визначають на редакційній нараді ;

25. Які акторські прийоми використовуються в ефірному виступі?
- а) невимушеність, чітка вимова, володіння голосом. контроль над емоціями і жестами;
 - б) створення образу ведучого;
 - в) всі прийоми акторської гри;
 - г) жоден з прийомів акторської гри не використовується;
26. Невимушеність, не безперервність, різномантність. відповідність призначенню – основні правила користування -----;
27. Що розуміють під терміном “артистизм ведучого телебачення”?
- а) невимушеність поведінки, чітка вимова, виразна артикуляція, володіння голосом, емоціями і жестами;
 - б) красива ефектна зовнішність;
 - в) вміння приховувати власну сутність, природність, органіку;
 - г) в кожній програмі поставати в образах інших відомих ведучих;
28. Що обумовлює психологічні аспекти ефірного виступу?
- а) психологічний стан ведучого;
 - б) менеджмент каналу;
 - в) формат програми;
 - г) однобічний характер способу комунікації з аудиторією;
29. З чого починається підготовка до ефірного виступу?
- а) з визначення теми і аудиторії;
 - б) з перевірки готовності до ефіру технічних засобів і служб;
 - в) з читання тексту виступу шеф-редактору;
 - г) з уточнення часу ефіру у сітці дня;
30. Завершення виступу- це :
- а) прощання;
 - б) коротке узагальнення основних ідей;
 - в) подяка творчій групі;
 - г) оголошення дати і часу наступного ефірного виступу;
31. В якій частині виступу всебічно розгортається тема?
- а) у вступі;
 - б) у завершенні;
 - в) в основній частині;
 - г) в логічних переходах між частинами;
32. Від чого залежать смислові акценти (інтонації) повідомлення
- а) від індивідуальних особливостей мовно-голосового апарату ведучого;
 - б) від емоційного стану ведучого;
 - в) від знання теми та усвідомлення, кому адресована інформація;

г) від рейтингу ведучого;

33. Узгодьте поняття ознаки?

а) розповідь	1) показує яким є предмет у дії;
б) опис	2) рух;
в) пояснення	3) наочність;

34. Від чого залежить актуальність теми виступу?

- а) від новинності і відповідності інтересам аудиторії;
- б) від смаків найбільшої групи глядачів;
- в) від формату програми;
- г) визначається на редакційній нараді;

35. Яка творча мета вступу в композиції виступу?

- а) розсмішити аудиторію;
- б) встановити контакт з аудиторією;
- в) привернути до себе особисто увагу аудиторії;
- г) сподобатись глядачам;

36. Яка психологічна настанова допомагає досягти ефекту особистого впливу на кожного глядача?

- а) контроль за позою жестами;
- б) налаштованість на весь загаль глядачів;
- в) зосередженість на контроль за кожним сказаним словом;
- г) налаштованість на певного уявного глядача;

37. Яку властивість людської психіки фахівці називають стрічкою бачення?

- а) здатність бачити за авторським текстом реальні образи;
- б) біжучий рядок на моніторі;
- в) текст на телесуфлері;
- г) плин кадрів відеоматеріалу;

38. Чому ведучий має звертатися до аудиторії від свого імені?

- а) тому, що він вдома людина;
- б) щоб зажити популярності у глядачів;
- в) щоб використати психологічний фактор особистого впливу;
- г) щоб підсилити емоційну складову виступу;

39. Від чого залежить стиль ефірного виступу?

- а) від мети і особистих властивостей людини-промовця;
- б) індивідуальності виступаючого;
- в) часу виходу в ефір;
- г) мовної політики каналу;

40. Що визначає психологічні аспекти ефірного виступу?

- а) психологічний стан промовця-ведучого;
- б) менеджмент каналу;
- в) формат програми;
- г) односторонній характер способу комунікації;

Культура ефірного мовлення

2 семестр, 1 курс, спеціалізація «Журналістика», факультет

Екзаменаційна робота з дисципліни «культура ефірного мовлення»

Білет №1

ОКР «Бакалавр» напрям підготовки/спеціальність – 061 «журналістика»	Кафедра Журналістики та мовної комунікації 2022-2023 н.р	Екзаменаційна робота білет №1 з дисципліни «культура ефірного мовлення»	ПІБ студента, курс, група _____ «__» _____ 2023р
--	---	---	---

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Від чого залежить актуальність теми виступу?

1	Від новинності і відповідності інтересам аудиторії	
2	Від смаків найбільшої групи глядачів	
3	Від формату програми	
4	Визначається на редакційній нараді	

2. На які запитання відповідає журналіст в інформаційному повідомленні?

1	Хто зробив? Що зробив? Де? Коли? Як?	
2	Хто зробив? Що зробив? З якою метою?	
3	Хто зробив? Що зробив? Які можливі наслідки зробленого? Якою є моя оцінка цих дій?	

3. Яка різниця між американською (anchorman) і британською моделями подання новин?

1	Вони тотожні	
2	Американська модель пропонує зірку-ведучого, який веде і коментує новини, в британській моделі увага сконцентрована на самих новинах	
3	В американській моделі ведучий також бере інтерв'ю і знімає сюжети випуску, в британській моделі роль ведучого обмежується коментарями до сюжетів	

4. Численність точок зору, позицій, поглядів, повнота і правильне співвідношення фактів в інформації називається : _____

5. Чому виступаючий перед мікрофоном /у кадрі має звертатися до аудиторії від свого імені?

1	Тому, що він – відома людина	
2	Щоб здобути популярність у глядачів	
3	Щоб використати психологічний фактор особистого впливу	
4	Щоб підсилити емоційну складову	

6. Яку властивість людської психіки фахівці називають стрічкою бачення

1	Здатність бачити за авторським текстом реальні образи	
2	Біжучий рядок на моніторі	
3	Текст на телесуфлері	
4	Плин кадрів відеоматеріалу	

7. Якою є творча мета вступу в композиції виступу?

1	Розсмішити	
2	Встановити контакт з аудиторією	
3	Привернути до себе особисто увагу аудиторії	
4	Сподобатись глядачам	

8. Як ведучий новин готується до ефіру?

1	Вичитує тексти сюжетів, редагує текстові підводки репортерів, знаходить усні повідомлення для випуску, готує собі автосуфлер	
2	Знаходить усні повідомлення і готує тобі автосуфлер	
3	Переглядає весь текстовий матеріал випуску на автосуфлері в студії	
4	Працює із стилістом	

9. Для вибору правильної манери ефірного спілкування з аудиторією необхідно застосовувати психологічну настанову на: _____

10. Як співвідносяться слово і зображення в інформаційному сюжеті?

1	Слово репортера описує те, що бачить глядач	
2	Слово репортера доповнює відеоповідомлення інформацією, що залишилась за кадром	
3	Вся вербальна інформація подається репортером у підводці для ведучого	
4	Текст репортера подається біжучим рядком	

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Яким має бути мовленнєвий стиль ефірного виступу з огляду на характер аудіовізуальної комунікації?
2. Назвіть види конфліктів, що існують в інформаційній журналістиці.

Викладач

проф. Цимбал Т.В

9. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні — розповідь, пояснення; наочні — презентація, ілюстрація, відеоперегляд; практичні — індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Задіяно практикум, спрямований на засвоєння комплексу навичок з техніки мови, з роботи над голосом, дикцією і артикуляцією, з логічного аналізу текстів та інтонаційної будови усного повідомлення.

10. Форми контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$

12. Методичне забезпечення

1. Навчальний план підготовки бакалавра «Журналістика».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Плани лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).

7. Перелік питань до екзамену. Екзаменаційні білети.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Дмитровський З.Є. Термінологія зображальних засобів масової комунікації. Довідкове видання. — Львів, 2004.
2. А.В. Яковець «Телевізійна журналістика. Теорія і практика» К, Видавничий дім «Києво-Могилянська академія» 2007р. (ст. 27-31)
3. Яцимирська М. «Культура фахової мови журналіста» Навчальний посібник Л. ПАІС 2004 р.
4. Л.І Мацько, О.М Мацько «Риторика» К «Вища школа» 2018р.
5. Брюс Льюїс «Диктор телебачення» 1973р
6. Поль Л. Сопер «Основи мистецтва мови» 2005р
7. Інтерньюз-Україна. Вказівки продюсера Бі-Бі-Сі. К, 1998
8. Яковець А.В. Журналіст на екрані. — К., 1999.
9. PROMOVA. Видавництво стандарт. К, 2006.
10. Чардіні Р. «Психологія впливу».
11. Багмут А. Й, Бровченко Т. О, Борисюк Т.В, Олійник Г. П «Національна виразність звукового мовлення засобів масової інформації» К 1994р.
12. Ярмоленко С.Я «Нариси з української словесності. Стилїстика та культура мови» К., 1999
13. <http://www.nbu.gov.ua>.
14. <https://library.ukma.edu.ua>.
15. <http://www.library.univ.kiev.ua>.
16. <https://nlu.org.ua>.